

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 426/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Sk 6/2020 z 25. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 19, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj ustanovení čl. 12 ods. 1 a čl. 18 ods. 2 písm. b) ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Sk 6/2020 z 25. novembra 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Sťažovateľ si zároveň uplatňuje náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 28Sa/29/2018-83 z 31. júla 2019 zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 581 25 0325 0 z 8. augusta 2018, ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia č. 581 025 0325 0 zo 16. decembra 2016, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o priznanie starobného dôchodku od 25. októbra 2015. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia identifikoval dve základné sporné otázky potrebné

riešiť v rámci súdneho prieskumu, a to posúdenie splnenia zákonných podmienok sťažovateľa vo vzťahu k jeho nároku na znížený dôchodkový vek podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a otázky aplikácie konkrétneho znenia predmetného zákona na posúdenie žiadosti sťažovateľa. V preskúmvanej veci si sťažovateľ uplatňoval nárok na starobný dôchodok dovŕšením 57. roku veku života z titulu splnenia podmienok podľa § 174 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., pretože splnil zákonom stanovenú podmienku doby odpracovanej v službe zaradenej do I. kategórie funkcií, t. j. 18 rokov a 214 dní, pričom do tohto obdobia sťažovateľ zarátal aj 1464 dní strávených štúdiom na vojenskom gymnáziu, eventuálne navrhol posúdiť jeho nárok podľa § 174 ods. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Zb., t. j. pri nesporene vykázaných viac než 16 rokoch odpracovaných v službe zaradenej do I., ako aj II. kategórie funkcií. V tejto súvislosti krajský súd dal do pozornosti, že so vznikom nároku na zníženie dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. je spojená ďalšia zákonná podmienka obsiahnutá v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorou je, aby služba I. alebo II. kategórie trvala k 31. decembru 1999, teda aby ju žiadateľ k uvedenému dňu vykonával. Z obsahu administratívneho spisu krajský súd zistil, že sťažovateľ službu zaradenú do I. kategórie funkcií vykonával do 30. apríla 1995, keď zanikol jeho služobný pomer vojaka. Vzhľadom na už uvedenú skutočnosť ukončenia vojenskej služby sťažovateľa ako vojaka z povolania zaradenej v I. kategórii funkcií a vzhľadom na bezvýnimočne uplatňované podmienky priznania nároku na zníženie dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. (trvanie služby zaradenej do I. alebo II. kategórie k 31. decembru 1999) nebolo podľa názoru krajského súdu možné prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa o nesprávnom vyhodnotení zisteného skutkového stavu veci a jeho ústavne nekonformnej aplikácii na už uvedené hmotnoprávne ustanovenia zákona č. 100/1988 Zb. a zákona č. 461/2003 Z. z o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ v zákonom určenej lehote kasáčnú sťažnosť, ktorú ale najvyšší súd nepovažoval za dôvodnú, a preto ju napadnutým rozsudkom zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti zotrváva na svojej požiadavke, aby obdobie jeho štúdia na vojenskom gymnáziu bolo zaradené do zvýhodnenej I. kategórie funkcií. Sťažovateľ pritom poukazuje na zákonné úpravy dôchodkového zabezpečenia, podľa ktorých doba štúdia po skončení povinnej školskej dochádzky bola považovaná za dobu zamestnania a vzhľadom na to, že žiaci vojenských škôl boli povolaní k nástupu povolávacími rozkazmi, absolvovali vojenský výcvik, plnili napr. dozorné služby, bývali ozbrojení, dostávali odmeny a podliehali vojenskej disciplíne, vykonávali činnosť, ktorá bola svojím obsahom a náročnosťou totožná s činnosťou vykonávanou vojakmi, ktorá bola zaradená do I. kategórie funkcií, a to napriek tomu, že ministerstvo národnej obrany na základe príslušného zákona nevytvorilo register alebo zoznam funkcií zaradovaných do I. kategórie funkcií. Sťažovateľ zastáva názor, že súdy majú rozhodovacou činnosťou odstrániť nespravodlivé posudzovanie činnosti žiakov študujúcich na vojenských školách a pre účely zníženého dôchodkového veku priznať im zaradenie do I. kategórie funkcií. Poukazuje pritom aj na stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR z 10. októbra 1977 publikované pod č. 1/1978 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu

ČSSR, resp. odbornú literatúru (BURDOVÁ, E. *O dôchodkovom zabezpečení pracujúcich*. Praha : Práce, 1988, s. 70 – 71.). Výklad aplikovaný najvyšším súdom považuje na neprimerane zužujúci. Sťažovateľ poukazuje aj na § 168 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 149/1988 Zb.“), podľa ktorej sa doba vojenskej činnnej služby vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania započítava v tej preferovanej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený. Nikde tam nie je uvedená III. pracovná kategória, ktorú dnes priznávajú žiakom 1. až 4. ročníka vojenských gymnázií, pretože taká kategória v rezorte ministerstva národnej obrany za výkon služby ani neexistovala.

5. Sťažovateľ sa rovnako ako aj vo svojej predošlej ústavnej sťažnosti (IV. ÚS 181/2021) venuje opisu štúdia žiakov vojenských gymnázií a konštatuje, že Sociálna poisťovňa a ani najvyšší súd nevykonali ďalšie dokazovanie týkajúce sa zaistenia rozsahu výkonu odbornej praxe na jednotlivých pracoviskách (v regulárnych kasárňach ČSLA) v rámci praktického vyučovania, nezaoberali sa školskými vysvedčeniami z 1. až 4. ročníka vojenských gymnázií ani odbornou vojenskou prípravou a ostrým vojenským výcvikom, výcvikom nosičov ranených, výkonom dozornej služby na rote, výkonom pracovných zmien (v kuchyni a pracovných hotovostí pre národné hospodárstvo ČSSR, služby spojok, služby držania stálej bojovej pohotovosti a pod.).

6. Sťažovateľ sa opakovane domnieva (IV. ÚS 181/2021), že pokiaľ by štúdium na vojenskej strednej škole nebolo zohľadnené v nároku na znížený dôchodkový vek týchto študentov, musí sa potom takéto štúdium posudzovať za nútené práce, porušovanie ľudských práv, zneužívanie mladistvých a za prípravu detských vojakov.

7. Napadnutému rozsudku najvyššieho súdu sťažovateľ vytýka, že sa nevysporiadal so všetkými jeho argumentmi o službe a nútených prácach počas jeho štúdia na vojenskom gymnáziu vo vzťahu k jeho zákonnému nároku na znížený dôchodkový vek, a tiež to, že dospel k nesprávnym záverom, pretože nevykonal dokazovanie výsluchom sťažovateľa a ním navrhovaných svedkov, ale vychádzal iba zo skutkového stavu zisteného v správnom konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie širokej škály ústavných článkov [čl. 12 ods. 1, čl. 18 ods. 2 písm. b), čl. 19, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru] napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1, čl. 18 ods. 2 písm. b), čl. 19, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2 ústavy:

10. Sťažovateľ tvrdí, že ak nebude jeho štúdium na vojenskej strednej škole zohľadnené v jeho dôchodkovom zabezpečení, musí sa potom takéto štúdium posudzovať za nútené práce,

porušovanie ľudských práv, zneužívanie mladistvých a za prípravu detských vojakov. Zrejme v uvedenom preto videl porušenie článkov ústavy, ktoré upravujú rovnosť, neodňateľnosť, nescudziteľnosť, nepremlčateľnosť a nezrušiteľnosť základných práv (čl. 12), zákaz nútenej práce (čl. 18), právo na ľudskú dôstojnosť (čl. 19), pracovné podmienky zamestnancov (čl. 36) a zvýšenú ochranu mladistvých (čl. 38).

11. Takýto predpoklad sťažovateľa je nielenže nesprávny, ale aj nelogický a očividne účelový. Sťažovateľ expresívne vykresľuje svoje stredoškolské štúdium ako mučenie, ale paradoxne tvrdí, že ak by mu toto „mučenie“ zohľadnili v skoršom odchode do dôchodku podľa jeho predstáv, bolo by to „mučenie“ vlastne v poriadku. Ústavný súd konštatuje, že v tomto konkrétnom konaní o sťažovateľovej ústavnej sťažnosti môže posúdiť iba okolnosti týkajúce sa napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, nie však okolnosti štúdia sťažovateľa na vojenskom gymnáziu pred 46 rokmi. Tieto okolnosti ako také (a teda aj príslušné sťažovateľom označené články ústavy) nemajú žiadnu súvislosť s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07), prípadne z iných dôvodov.

13. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom označených článkov ústavy ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 ústavy:

14. Sťažovateľ napriek kvantitatívne rozsiahlej ústavnej sťažnosti nepredložil žiadnu argumentáciu k vysvetleniu, ako mal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu porušiť jeho právo vlastníť majetok, jeho právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a jeho právo na súdny prieskum rozhodnutí orgánov verejnej správy. Ústavný súd podotýka, že v preskúmvanej veci sťažovateľovi v konečnom dôsledku nebol priznaný nárok na starobný dôchodok dovŕšením už 57. roku veku života z titulu splnenia podmienok podľa § 174 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. Navyše zo skutkových okolností prípadu je zrejmé, že právo sťažovateľa na súdny prieskum rozhodnutí orgánov verejnej správy v tomto prípade nemohlo byť porušené ani len teoreticky. Obsahom čl. 46 ods. 2 ústavy je totiž iba samotná možnosť obrátiť sa na súd, čo sťažovateľ preukázateľne využil, či už podaním správnej žaloby krajskému súdu, alebo kasačnej sťažnosti najvyššiemu súdu. To, že v konečnom dôsledku nebol spokojný so samotnými rozhodnutiami, nemení nič na nespochybniteľnej skutočnosti, že využil možnosť obrátiť sa na súd, ako to garantuje čl. 46 ods. 2 ústavy.

15. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už formuloval právny názor (pozri napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 153/2021), podľa ktorého má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti (alebo jej časti) významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, v danom prípade navyše zastúpeného kvalifikovaným právnym zástupcom, aby čo najpresnejšie

opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu konkrétnych práv poskytovaných ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Iba uvedenie článkov ústavy v petite ústavnej sťažnosti nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver formulovať aspoň na účely prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

16. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

17. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti (absencia akejkoľvek argumentácie sťažovateľa vo vzťahu ku konkrétnym základným právam, ktorých porušenie namietal), ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019). Ústavný súd zároveň podotýka, že rovnakým spôsobom odmietol obdobnú časť predošlej ústavnej sťažnosti sťažovateľa (uznesenie č. k. IV. ÚS 181/2021 z 30. marca 2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. mája 2021), pričom sťažovateľ na tam uvedené závery žiadnym spôsobom nezareagoval.

18. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

III.3. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

19. V tejto časti sťažovateľ vytýka najvyššiemu súdu výklad relevantných zákonných ustanovení, ktorý považuje za zbytočne zužujúci, čo má podľa sťažovateľa za následok prehlbenie nespravodlivosti týkajúcej sa žiakov vojenských stredných škôl.

20. Najvyšší súd ale poukázal na rozdiel medzi žiakmi vojenských stredných odborných škôl, ktorí základnú vojenskú službu vykonávali počas štúdia v 3. a 4. ročníku, pričom žiaci vojenských gymnázií základnú vojenskú službu vykonávali až odo dňa nástupu na štúdium na vojenských vysokých školách. Štúdium v 1. a 2. ročníku vojenských stredných odborných škôl, ako aj na vojenských gymnáziách preto nebolo možné považovať za ostatnú vojenskú službu podľa § 132 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. Ďalej podľa § 24 ods. 1 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov vojakmi z povolania sú práporčíci, dôstojníci a generáli, ktorí vykonávajú vojenskú službu ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí na vlastnú žiadosť po vykonaní základnej (náhradnej) služby. Z uvedeného vyplýva, že žiaci vojenských gymnázií počas štúdia nemohli byť vojakmi z povolania, pretože do služobného pomeru mohli byť prijatí až po vykonaní základnej vojenskej služby. Z uvedených dôvodov nie je možné štúdium v prvom a druhom ročníku na vojenských stredných odborných školách a štúdium na vojenských gymnáziách zaradiť na účely dôchodkového zabezpečenia do I. (II.) kategórie funkcií.

21. K rozdielu medzi pojmami pracovné kategórie a kategórie funkcií najvyšší súd uviedol: *«Termín „pracovné kategórie“ sa vzťahoval výlučne k civilným zamestnaniam a termín „kategórie funkcií“ výlučne k výkonu služby v ozbrojených silách a v ozbrojených bezpečnostných zboroch. Zákon priamo ustanovil, ktoré zamestnania sa zaraďujú do I. a II. pracovnej kategórie, pričom splnomocnil vládu ustanoviť, ktoré druhy vykonávaných prác odôvodňujú zaradenie zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie a ako sa zaradenie vykonáva, pričom štúdium na vojenských stredných školách pred výkonom základnej, prípadne náhradnej vojenskej služby zákon nikdy nezaradil ani do I., ani do II. pracovnej kategórie, ani vláda teda nemohla nič v tomto smere ustanoviť a ministerstvo obrany už vôbec nemohlo zaradiť toto štúdium do rezortného zoznamu zamestnaní I. ani II. pracovnej kategórie. Ostatné zamestnania zákon zaradil do III. pracovnej kategórie. Zákon súčasne ustanovil, že služba vojakov z povolania sa zaraďuje do I. a II. kategórie funkcií, pričom splnomocnil ministra obrany ustanoviť, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie. U týchto profesií išlo o kompenzáciu vysokej miery rizika zdravotného poškodenia, predovšetkým chorôb z povolania. Zákon zaradenie štúdia na vojenských stredných školách do I. a II. pracovnej kategórie neumožňoval, napriek tomu, že žiaci vojenských stredných škôl vykonávali podobnú činnosť ako vojaci z povolania, na toto povolanie sa len pripravovali. Títo žiaci nepodliehali plnému vojenskému režimu a vojenskej trestnej zodpovednosti.»* K sťažovateľovej námietke, že vtedajšie právne predpisy nepoznali III. pracovnú kategóriu, ktorú dnes priznávajú žiakom 1. až 4. ročníka vojenských gymnázií, poukázal na nepriamu retroaktivitu, ktorá nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy, a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúcnosti nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy (rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 5 Szd 1/2010 z 29. septembra 2011).

22. Najvyšší súd tiež uviedol, že stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR č. k. Cpjf 46/77 z 10. októbra 1977 publikované pod č. 1/1978 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu ČSSR nebolo možné aplikovať, pretože Sociálna poisťovňa, proti ktorej sťažovateľ podal správnu žalobu, nie je oprávnená zaraďovať zamestnania do pracovných kategórií, ale toto oprávnenie patrilo do pôsobnosti zamestnávateľov na základe rezortných zoznamov. Podľa § 168 vyhlášky č. 149/1988 Zb. doba vojenskej činnosti vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania sa započítava v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený. Uvedené ustanovenie však nie je možné aplikovať v prípade sťažovateľa, pretože sťažovateľ v spornom období (štúdium na vojenskom gymnáziu, pozn.) nevykonával vojenskú činnú službu.

23. Najvyšší súd zároveň konštatoval, že judikatúra v danej veci je ustálená, pričom citoval z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 44/2017, podľa ktorého nie je možné preklenúť ani rozhodovacou činnosťou súdov účel sledovaný zákonmi o sociálnom zabezpečení výlučne vo vzťahu ku kategorizácii preferovaných služieb vojakov z povolania a kreovať pre účely dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania namiesto príslušného štátneho orgánu

na úseku správy ozbrojených síl zoznam činností zaradených do I. alebo II. kategórie funkcií z činností vojakov mimo činnej služby a mimo služby vojakov z povolania (obdobne 9Sžsk/99/2017, 9So/214/2016, 9So/175/2016). Pokiaľ sťažovateľ poukazoval na rozhodnutia krajských súdov, najvyšší súd poukázal na fakt, že nejde o judikované rozhodnutia, resp. o zovšeobecňujúci právny názor súdu, preto nie sú záväzným podkladom pre rozhodovanie najvyššieho súdu, pričom skutkové okolnosti v každom prípade nie sú rovnaké a je potrebné zaoberať sa osobitne každou vecou podľa konkrétnych okolností.

24. Keďže v preskúmvanej veci sťažovateľovi nebol priznaný nárok na starobný dôchodok dovŕšením už 57. roku veku života z titulu splnenia podmienok podľa § 174 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., najvyšší súd zdôraznil: *„Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zák. č. 100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999, pôvodne po 31. decembri 1992 a je potrebné ho chápať ako výnimku z požiadaviek ustanovených zákonodarcom na vznik nároku na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. len v určitom, prechodnom období. Úmyslom zákonodarcu nebolo zúžiť okruh osôb, ktorým prislúchajú nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií, ale zachovať tieto nároky u presne vymedzenej skupiny poistencov, ktorí v zamestnaní zaradenom v preferovanej kategórii nezískali obdobie potrebné pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. práve a iba z dôvodu zrušenia zaradovania týchto zamestnaní do preferovanej kategórie k 31. decembru 1999 (prvýkrát k 31. decembru 1992), za predpokladu, že takéto ich zamestnanie súčasne k tomuto dňu trvalo (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 9So/285/2015 zo dňa 28.06.2017). Bez ohľadu na počet rokov služby trvajúcej v I. alebo II. kategórii funkcií, musí byť kumulatívne splnená aj podmienka upravená v § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb., a to, že služba I. alebo II. kategórie funkcií musia trvať k 31. decembru 1999, ak má mať poistenec nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok vo vzťahu k dovŕšeniu veku (rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009 a sp. zn. 1 So/69/2014 zo dňa 29.09.2015). Zákonom č. 355/1999 Z. z. bolo predĺžené obdobie zaradovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie a do I. a II. kategórie funkcií až do 31. decembra 1999 (napr. § 14, § 130 a § 174 tohto zákona) a zákonodarca v § 175g ustanovil to, že v konaniach o nároku na starobný dôchodok podľa § 174, ktoré neboli právoplatne skončené pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, t. j. 22. decembra 1999, sa o nároku na starobný dôchodok rozhodne podľa predpisov účinných do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Konanie o nároku žalobcu na starobný dôchodok sa začalo na základe jeho žiadosti zo dňa 18. októbra 2016 v zmysle § 184 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., a teda toto konanie nezačalo pred dňom nadobudnutia účinnosti zák. č. 355/1999 Z. z., a keďže zamestnanie žalobcu I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií netrvali k 31. decembru 1999 (ale iba do 30. apríla 1995, pozn.), kasačný súd mal zhodne so žalovanou preukázané, že žalobca nespĺňa podmienky podľa § 174 ods. 1 a 2 zák. č. 100/1988 Zb. pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok.“*

25. Napokon k nevykonaniu sťažovateľom navrhovaných dôkazov krajským súdom najvyšší súd uviedol, že tieto sa týkali iba spôsobu fungovania vojenských gymnázií, pričom táto okolnosť nemohla mať vplyv na rozhodnutie krajského súdu, a teda ani táto okolnosť nemohla ovplyvniť rozhodnutie o sťažovateľovej kasačnej sťažnosti.

26. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovaného prieskumu v rámci správneho súdnictva), t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu presvedčivé, zrozumiteľné a ústavne konformné. Najvyšší súd dostatočne vysvetlil, prečo sťažovateľ nespĺňa zákonné podmienky na priznanie nároku na starobný dôchodok dovŕšením už 57. roku veku života, a zároveň zdôvodnil, prečo správne súdy (resp. Sociálna poisťovňa) nemohli svojím výkladom príslušných právnych predpisov napraviť sťažovateľom pocitovanú nespravodlivosť týkajúcu sa jeho štúdia na vojenskom gymnáziu.

27. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu